

การจัดอบรมตามวิถีอิสลาม

ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์ที่ ๑๘ จังหวัดสงขลา มีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้

๑. ศึกษาวิเคราะห์ ความต้องการอบรม ของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรในเขตพื้นที่ปฏิบัติงาน
๒. สร้างหลักสูตรการจัดอบรม ตามแผนงานและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
๓. จัดอบรมบุคลากรสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร และประชาชนทั่วไป
๔. ประเมินผล ติดตามผล การจัดอบรม
๕. เป็นวิทยากรบรรยาย สร้างชุดฝึกอบรม
๖. จัดทำสื่อการถ่ายทอดเทคโนโลยีการสหกรณ์
๗. ให้บริการโสตทัศนูปกรณ์
๘. ให้คำแนะนำ ปรึกษากระบวนการฝึกอบรม
๙. งานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

จากการที่ศูนย์ฯ มีพื้นที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานใน ๓ จังหวัดชายแดนใต้ ประกอบด้วย จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส ซึ่งบุคลากรของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร และประชาชนทั่วไปที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม โดยคิดเป็นร้อยละ ๘๐ ของประชากรทั้งหมดใน ๓ จังหวัดชายแดนใต้ จึงได้มีการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูล เพื่อให้การสร้างและพัฒนาหลักสูตรการดำเนิน จัดการอบรม ให้มีความสอดคล้องกับวิถีอิสลามของบุคลากรสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร และประชาชนทั่วไปที่นับถือศาสนาอิสลาม ดังนี้

๑. การกำหนดวันเวลาในการจัดอบรม
๒. การกำหนดตารางการอบรม
๓. การกำหนดสถานที่จัดการอบรมและสถานที่พัก
๔. การจัดอาหาร อาหารว่างและเครื่องดื่ม
๕. การกำหนดเทคนิคการฝึกอบรม
๖. การสรรหาวิทยากร

๑. การกำหนดวัน เวลาในการจัดอบรม

๑.๑ การกำหนดวันในการจัดการอบรม ไม่ควรเป็นวันศุกร์ เพราะวันศุกร์ผู้ชายที่นับถือ ศาสนาอิสลามต้องปฏิบัติละหมาดยุมอะฮฺ (การละหมาดวันศุกร์)

๑.๒ การกำหนดวันในการจัดการอบรม ไม่ควรจัดในเดือนประเพณีถือศีลอด ในช่วงเดือนรอมฎอน ซึ่งอยู่ในช่วงเดือน กรกฎาคม – สิงหาคม

๑.๓ การกำหนดวันในการจัดการอบรมไม่ควรจัดในช่วงวันอีดีลฟิตรี และวันอีดีลอัฎฮา

(วันอีดีลฟิตรี เป็นวันขึ้นเดือนใหม่ซึ่งถือเป็นการสิ้นสุดการถือศีลอดเดือนรอมฎอน และอีดีลอัฎฮา หลังจาก วันอีดีลฟิตรี ไป ๒ เดือน ๑๐ วัน) ซึ่งจะมีการประกาศวันดังกล่าว โดยทางสำนักจุฬาราชมนตรี

ภาพ แสดงตัวอย่างประกาศของสำนักจุฬาราชมนตรี

๒. การกำหนดตารางการอบรม

ตารางการฝึกอบรม ควรกำหนดให้เหมาะสม เป็นเวลาปฏิบัติละหมาดการละหมาดฟัรฎู กำหนดให้มุสลิมทำการละหมาด วันละ ๕ เวลา คือ

(๑) ละหมาดศุบหฺ มี ๒ ร็อกอะฮฺ เวลา เริ่มตั้งแต่ฟ้าสว่างจนถึงก่อนดวงอาทิตย์ขึ้น

(๒) ละหมาด ซุฮฺริ มี ๔ ร็อกอะฮฺ เวลาเริ่มตั้งแต่ดวงตะวันคล้อยเงาของสิ่งหนึ่ง
สิ่งใดทอดยาวออกไปเท่าตัว

(๓) ละหมาดอัศฺรฺ มี ๔ ร็อกอะฮฺ เวลา เริ่มตั้งแต่เมื่อเงาของสิ่งหนึ่งสิ่งใด ยาวกว่าเท่าตัวของมัน
เอง จนถึงดวงอาทิตย์ตกดิน

(๔) ละหมาดมักริบ มี ๓ ร็อกอะฮฺ เวลา เริ่มตั้งแต่ดวงอาทิตย์ตกดิน จนถึงแสงอาทิตย์ คือเวลา
พลบค่ำ

(๕) ละหมาดอิซาอฺ มี ๔ ร็อกอะฮฺ เวลา เริ่มตั้งแต่เวลาค่ำจนถึงก่อนฟ้าสว่าง

๕.๑ ตารางฝึกอบรมในช่วงบ่ายควรเริ่มเวลา ๑๓.๓๐ น. และสิ้นสุดการฝึกอบรมไม่เกิน
เวลา ๑๗.๐๐ น.

๕.๒ ตารางกิจกรรมในภาคกลางคืนควรกำหนดเวลา ๑๙.๐๐ - ๒๑.๐๐ น.

ปฏิทินแสดงเวลาละหมาดของ อ.หาดใหญ่ จ. สงขลา ประจำ เดือนสิงหาคม ๒๕๕๙

วัน/เวลา	มักริบ	อิชา	อิหมซาก	ซุบฮิ	ซุรูก	ซุฮริ	อัคริ
จันทร์ที่ ๑	๑๘:๓๗	๑๙:๕๑	๔:๔๔	๕:๕๔	๖:๑๒	๑๒:๒๖	๑๕:๔๕
อังคารที่ ๒	๑๘:๓๗	๑๙:๕๐	๔:๔๔	๕:๕๔	๖:๑๒	๑๒:๒๖	๑๕:๔๕
พุธที่ ๓	๑๘:๓๖	๑๙:๔๙	๔:๔๕	๕:๕๕	๖:๑๒	๑๒:๒๖	๑๕:๔๔
พฤหัสบดีที่ ๔	๑๘:๓๗	๑๙:๕๐	๔:๔๔	๕:๕๔	๖:๑๒	๑๒:๒๖	๑๕:๔๔
ศุกร์ที่ ๕	๑๘:๓๖	๑๙:๔๙	๔:๔๕	๕:๕๕	๖:๑๒	๑๒:๒๖	๑๕:๔๔
เสาร์ที่ ๖	๑๘:๓๖	๑๙:๔๙	๔:๔๕	๕:๕๕	๖:๑๒	๑๒:๒๖	๑๕:๔๓
อาทิตย์ที่ ๗	๑๘:๓๖	๑๙:๔๙	๔:๔๕	๕:๕๕	๖:๑๒	๑๒:๒๖	๑๕:๔๓
จันทร์ที่ ๘	๑๘:๓๖	๑๙:๔๘	๔:๔๕	๕:๕๕	๖:๑๒	๑๒:๒๖	๑๕:๔๒
อังคารที่ ๙	๑๘:๓๕	๑๙:๔๘	๔:๔๕	๕:๕๕	๖:๑๒	๑๒:๒๖	๑๕:๔๒
พุธที่ ๑๐	๑๘:๓๕	๑๙:๔๗	๔:๔๕	๕:๕๕	๖:๑๒	๑๒:๒๖	๑๕:๔๑
พฤหัสบดีที่ ๑๑	๑๘:๓๕	๑๙:๔๗	๔:๔๕	๕:๕๕	๖:๑๒	๑๒:๒๕	๑๕:๔๐
ศุกร์ที่ ๑๒	๑๘:๓๔	๑๙:๔๖	๔:๔๖	๕:๕๖	๖:๑๒	๑๒:๒๕	๑๕:๔๐
เสาร์ที่ ๑๓	๑๘:๓๔	๑๙:๔๖	๔:๔๖	๕:๕๖	๖:๑๒	๑๒:๒๕	๑๕:๓๙
อาทิตย์ที่ ๑๔	๑๘:๓๔	๑๙:๔๖	๔:๔๖	๕:๕๖	๖:๑๒	๑๒:๒๕	๑๕:๓๙
จันทร์ที่ ๑๕	๑๘:๓๓	๑๙:๔๕	๔:๔๖	๕:๕๖	๖:๑๒	๑๒:๒๕	๑๕:๓๘
อังคารที่ ๑๖	๑๘:๓๓	๑๙:๔๕	๔:๔๖	๕:๕๖	๖:๑๒	๑๒:๒๕	๑๕:๓๗
พุธที่ ๑๗	๑๘:๓๒	๑๙:๔๔	๔:๔๖	๕:๕๖	๖:๑๒	๑๒:๒๔	๑๕:๓๖
พฤหัสบดีที่ ๑๘	๑๘:๓๒	๑๙:๔๔	๔:๔๖	๕:๕๖	๖:๑๒	๑๒:๒๔	๑๕:๓๖
ศุกร์ที่ ๑๙	๑๘:๓๒	๑๙:๔๓	๔:๔๖	๕:๕๖	๖:๑๒	๑๒:๒๔	๑๕:๓๕
เสาร์ที่ ๒๐	๑๘:๓๑	๑๙:๔๒	๔:๔๖	๕:๕๖	๖:๑๑	๑๒:๒๓	๑๕:๓๔
อาทิตย์ที่ ๒๑	๑๘:๓๑	๑๙:๔๒	๔:๔๖	๕:๕๖	๖:๑๒	๑๒:๒๓	๑๕:๓๓
จันทร์ที่ ๒๒	๑๘:๓๑	๑๙:๔๒	๔:๔๖	๕:๕๖	๖:๑๒	๑๒:๒๓	๑๕:๓๓
อังคารที่ ๒๓	๑๘:๓๐	๑๙:๔๑	๔:๔๖	๕:๕๖	๖:๑๒	๑๒:๒๓	๑๕:๓๒
พุธที่ ๒๔	๑๘:๒๙	๑๙:๔๐	๔:๔๖	๕:๕๖	๖:๑๑	๑๒:๒๒	๑๕:๓๐
พฤหัสบดีที่ ๒๕	๑๘:๒๙	๑๙:๔๐	๔:๔๗	๕:๕๗	๖:๑๒	๑๒:๒๒	๑๕:๓๐
ศุกร์ที่ ๒๖	๑๘:๒๙	๑๙:๔๐	๔:๔๗	๕:๕๗	๖:๑๑	๑๒:๒๒	๑๕:๒๙
เสาร์ที่ ๒๗	๑๘:๒๘	๑๙:๓๙	๔:๔๗	๕:๕๗	๖:๑๑	๑๒:๒๒	๑๕:๒๘
อาทิตย์ที่ ๒๘	๑๘:๒๘	๑๙:๓๘	๔:๔๗	๕:๕๗	๖:๑๑	๑๒:๒๒	๑๕:๒๗
จันทร์ที่ ๒๙	๑๘:๒๗	๑๙:๓๘	๔:๔๖	๕:๕๖	๖:๑๑	๑๒:๒๑	๑๕:๒๖
อังคารที่ ๓๐	๑๘:๒๗	๑๙:๓๗	๔:๔๖	๕:๕๖	๖:๑๑	๑๒:๒๑	๑๕:๒๕
พุธที่ ๓๑	๑๘:๒๖	๑๙:๓๗	๔:๔๖	๕:๕๖	๖:๑๑	๑๒:๒๑	๑๕:๒๔

ที่มา http://www.muslimthai.com/services/falak_jpt/index.php

๓. การกำหนดสถานที่จัดอบรมและสถานที่พัก

๓.๑ กรณีกำหนดการจัดอบรมในสถานที่เอกชน เช่น โรงแรม รีสอร์ท ร้านอาหาร ควรได้รับเครื่องหมายรับรองฮาลาล จากคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย สามารถค้นหาและตรวจสอบข้อมูลได้ที่ <http://halalinthailand.com>

List of Halal Restaurants and Hotels have been assessed conforming to the requirement of Halal Food Services Standard for Tourism 2009

Name	Contact person	address	Tel/fax	E-mail/website
Bangkok Province				
1. The Gallery	Mrs. Sinisa SakSarut Tel. 084-657-3535	494 Rimklongprapa Fhangkwa, Bangsue, Bangkok 10800	Tel. 02-556-0246 Fax. 02-556-0239	E-mail : info@zinizaplace.com Website: zinizaplace.com
2. Regent Ramkhamhaeng Inn & Apartments	Mrs. Wanna Muktaree Tel. 089-137-6500	4 Ramkhamhaeng Soi 22, Bangkapi, Bangkok 10240	Tel. 02-318-4444 Fax. 02-318-0536	E-mail: regent@regentthailand.com www.regentthailand.com
3. Resort Bangphlat	Ms.Namfon Taumpatom Tel. 089-698-7979	2 Charansanitwong 77/1 Road, Bangplad, Bangkok 10700	Tel. 02-885-5737-8 Fax. 02-434-0284	E-mail : resortbangphlat@hotmail.com www.thaioldresort.com
4. Fahana	Mrs. Nutsara Matipakdee Tel. 084-021-0107	939 Rama 9 Road, Suanluang, Bangkok 10250	Tel. 02-369-2366-7, 02-718-3557 Fax. 02-718-9667	
5. New World City Hotel	Alisa Thanomsup Tel. 089-120-5841	Samsen Soi 2, Banglumphu, Pranakorn, Bangkok 10200	Tel. 02-281-5596 Fax. 02-629-0070	E-mail : alisathanomsub@gmail.com www.newworldcityhotel.com

เครื่องหมายฮาลาลที่ถูกต้อง

เครื่องหมายฮาลาลที่ถูกต้องตามระบบการรับรอง เครื่องหมายฮาลาลที่ถูกต้องตามระบบการรับรองของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ประกอบด้วย ๓ องค์ประกอบหลักดังรูป

๑. คำว่า “ฮาลาล” **حلال** ภาษาอาหรับ ในสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน ซึ่งมีพื้นหลังเป็นแถบเส้นตรงแนวนิ่ง

๒. ชื่อองค์กรรับรอง - "สนง. คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย" หรือ "The Central Islamic Committee of Thailand" หรือ เป็นภาษาอาหรับ (เป็นได้ทั้ง ๓ ภาษา) ถ้าเป็นของ “สำนักจุฬาราชมนตรี” แสดงว่าเป็นเครื่องหมายฮาลาลที่ไม่ผ่านการตรวจรับรอง เนื่องจากทางสำนักจุฬาราชมนตรีได้มอบหน้าที่การตรวจรับรองฮาลาลแก่ คณะกรรมการกลางอิสลามตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ แล้ว

๓. หมายเลขผลิตภัณฑ์ ๑๒ หลัก ที่ได้จากการรับรองฮาลาล ถ้าเป็นตัวเลขในระบบเก่า (ซึ่งผ่านการตรวจรับรองเช่นเดียวกัน) จะใช้ลำดับที่ของบริษัท ตามด้วยปีที่เริ่มขอรับรอง "ที่ ฮ.ล. ๐๒๕/๒๕๔๗" ในส่วนของเลข ๑๒ หลักนั้น มีความหมายดังนี้ (ดูรูปประกอบ)

* เลข ๒ ตัวแรก คือ หมวดผลิตภัณฑ์ ตามที่ปรากฏในฐานข้อมูลการรับรองฮาลาลของคณะกรรมการกลางฯ จากรูปตัวอย่าง เลข ๗๔ หมายถึง ผลิตภัณฑ์เกลือ พริกไทย แป้งทำอาหาร น้ำตาล

* เลขตัวที่ ๓-๕ คือ ลำดับที่ของบริษัทในทะเบียนการขอรับรอง จากรูป เป็นบริษัทลำดับที่ ๖๙

* เลขตัวที่ ๖-๘ คือ ลำดับที่ของผลิตภัณฑ์ในรายการที่ทางบริษัทยื่นขอรับรองฮาลาล จากรูปเป็นผลิตภัณฑ์แรกของบริษัทนี้

* เลข ๔ ตัวสุดท้าย คือ เดือนและปีที่เริ่มขอรับรอง จากรูป ๐๙ ๔๑ หมายถึงบริษัทนี้เริ่มขอรับรองผลิตภัณฑ์นี้ตั้งแต่เดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งการที่เราจะทราบว่าเครื่องหมายฮาลาลนี้หมดอายุหรือไม่มีนั้น มีเพียงวิธีการเดียวคือ สอบถามโดยตรงจากฝ่ายกิจการฮาลาล คณะกรรมการกลางฯ ส่วนเรื่องสีของเครื่องหมายฮาลาล ไม่ว่าจะป็นสีอะไร ไม่มีผลใดๆ (สีเครื่องหมายผลิตภัณฑ์ ขึ้นกับการออกแบบบรรจุภัณฑ์อาหารนั้นๆ) เช่น อาจเป็นสีขาว, เขียว หรือแดง แต่ถ้าเงื่อนไขครบสามข้อข้างต้น ถือว่าถูกต้อง

ที่มา : <http://www.halalscience.org>

๓.๒ ถ้ากำหนดจัดอบรมในสถานที่ราชการ หรือสถานที่อื่นๆ สถานที่จัดอบรมแห่งนั้น ควรมีอาคารหรือห้องปฏิบัติละหมาดแยกผู้ชาย และผู้หญิง ถ้าไม่มีห้องละหมาด ก็ควรมีการจัดสถานที่อื่น ๆ สำหรับให้ผู้เข้าอบรมปฏิบัติละหมาดได้อย่างสะดวก

อาคารละหมาด

ห้องละหมาด

๓.๓ ถ้าการอบรมต้องมีการเดินทาง ให้ผู้จัดการอบรมจัดหาสถานที่สำหรับปฏิบัติ
ละหมาดระหว่างการเดินทางด้วย เช่น มัสยิด และห้องละหมาดในปั้มน้ำมัน ร้านอาหาร

๓.๔ ห้องพักต้องมีจะมีเครื่องหมายเล็กๆ ชี้ทิศอยู่ที่เพดาน เป็นเครื่องหมายที่บอกวิธีดู
ทิศละหมาด ว่าให้หันหน้าไปทางไหนไปเมกกะ ซาอุดีอาระเบีย

๓.๕ ถ้าในห้องพักไม่เครื่องหมายชี้ทิศอยู่ที่เพดาน ให้ผู้จัดการอบรมศึกษาข้อมูล และบอก
ผู้เข้าอบรมให้ได้ว่าด้านไหนของห้องพักคือทิศตะวันตก

๔. การจัดอาหาร อาหารว่างและเครื่องดื่ม

๔.๑ การจัดอาหาร อาหารว่าง และเครื่องดื่ม มาจากร้านอาหาร ควรเป็นร้านอาหารที่ได้รับเครื่องหมายรับรองฮาลาล จากคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย หรือผู้ประกอบการร้านอาหารเป็นอิสลาม ที่มีการประกอบอาหารถูกต้องตามหลักศาสนา ผู้จัดการฝึกอบรมไม่ควรใช้คำพูดนี้ในการจัดอาหาร อาหารว่างและเครื่องดื่มกับ ผู้เข้าอบรมที่เป็นอิสลามว่า **“ไม่มีหมู อิสลามทานได้”** เพราะหลักการจัดอาหารตามหลักศาสนาอิสลามต้องปฏิบัติตามหลักศาสนา ไม่ใช่ไม่มีหมูก็ทานได้ ดังตัวอย่างคำชี้แจงการจัดอาหารสำหรับผู้นับถือศาสนาอิสลาม ดังนี้

“ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการอบรมทุกท่านว่า กรุณาเรียนรู้วิธีการจัดอาหารให้แก่ผู้ที่เป็นมุสลิมด้วยว่า ควรจัดอาหารและปรุงกันอย่างไรจะดีที่สุด เพราะอิสลามนั้นมีจุดเน้นในการรับประทานอาหารไม่ใช่อยู่ที่ อาหารสากล ที่ถือกันว่าทุกคนกินได้ เพราะไม่มีหมู นี่คือการเข้าใจที่คลาดเคลื่อนอย่างมาก ขอเรียนชี้แจงเพื่อความเข้าใจให้ตรงกันว่า สิ่งที่จะนำมาปรุง และเครื่องปรุงแม้จะเป็นส่วนผสมนิดหน่อย ถ้าเป็นสิ่งต้องห้าม อาหารนั้นก็เป็นที่ต้องห้ามรับประทานเช่นกัน เช่นน้ำต้มกระดูกหมูที่ใส่ในแปะพะ โกอบภูเขาไฟ ผสมเหล้า ปักไก่เหล้าแดง ดังนี้ เป็นต้น การล้าง สิ่งที่จะนำมาปรุง จะต้องล้างให้ถูกหลักศาสนา ถ้าเป็นเนื้อสัตว์จะต้องล้างเลือดที่อยู่ในเนื้อให้หมด และล้างครั้งสุดท้ายด้วยการราดน้ำลงบนเนื้อสัตว์ซึ่งรองด้วยภาชนะที่น้ำสามารถไหลออกได้ เรื่องภาชนะที่ได้เกริ่นไว้ในตอนแรก หมายถึงภาชนะทุกอย่างที่ใช้ปรุงและใส่อาหารจะต้องเป็นภาชนะที่สะอาดถูกหลักศาสนา คือไม่ใช่ภาชนะร่วมกับภาชนะที่ประกอบอาหารที่ต้องห้ามเช่น เขียง มีด หม้อ กะทะ งานที่ใช้ทำหมู แม้จะล้างสะอาดแล้วก็ตาม ฉะนั้นคำกล่าวที่ว่า “อาหารสากลไม่มีหมูมุสลิมรับประทานได้” คงใช้เป็นข้อสรุปไม่ได้สำหรับมุสลิม เพราะแม้แต่เนื้อไก่ วัว เป็ด ฯลฯ ถ้าไม่ได้ฆ่าหรือเชือดโดยผู้ศรัทธาต่ออัลลอฮ์(มุสลิม)ถือว่าเป็นสิ่งต้องห้ามทั้งสิ้น ถ้าหากศาสนิกอื่นประสงค์จะจัดเลี้ยงเพื่อนมุสลิมหรือจัดการอบรมที่มีคนมุสลิมร่วมด้วยก็ควรให้มุสลิมเท่านั้นดำเนินการหรือร่วมดำเนินการในการปรุง..... สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ที่ : <https://www.gotoknow.org/posts/๔๒๘๙๗>

๔.๒ การอบรมที่ผู้เข้าอบรมที่นับถือศาสนาอิสลามร่วมกับผู้เข้าอบรมที่นับถือศาสนาอื่นควรมีการจัดอาหาร อาหารว่าง และเครื่องดื่มแยกให้เป็นสัดส่วนชัดเจน เพื่อสะดวกในการรับประทาน

๕. การกำหนดเทคนิคการฝึกอบรม

๕.๑ การบรรยายที่มีแผ่นภาพ VTR คลิปภาพ ควรเลือกใช้ภาพ เสียง หรือสื่อนำเสนอที่เหมาะสม ไม่ขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม

๕.๒ เกมส์หรือกิจกรรม ควรหลีกเลี่ยงเกมส์หรือกิจกรรมที่ต้องมีการสัมผัสร่างกาย หรือถ้ามี ควรมีการแยกกลุ่มเฉพาะกลุ่มผู้ชาย หรือผู้หญิงให้ชัดเจน

๖. การสรรหาวิทยากร

๖.๑ การอบรมมีผู้เข้าอบรมนับถือศาสนาอิสลามทั้งหมด หากสามารถสรรหาวิทยากรที่นับถือศาสนาอิสลาม หรือเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับนับถือในชุมชน หรือในพื้นที่ เช่น ผู้นำศาสนา หรือผู้นำทางความรู้ของคนในท้องถิ่น หรือสามารถพูดและสื่อสารภาษามาลายูได้ จะทำให้การจัดอบรมเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

๖.๒ ผู้จัดการอบรม ควรแจ้งให้วิทยากรทราบว่าในการอบรมครั้งนี้มีผู้เข้าอบรมนับถือศาสนาอิสลามเข้าร่วมด้วย จำนวนเท่าไร เพื่อให้วิทยากรเตรียมบรรยายได้ถูกต้อง